

(A)

(N^r 34.)

BELGISCHE SENAAT.

ZITTIJD VAN 1892-1893.

Commissie tot herziening der Grondwet.

Brussel, 31 December 1892.

*Den Heere Voorzitter der Commissie van den Senaat
tot herziening der Grondwet.*

MIJNHEER DE VOORZITTER,

Ik heb de eer u te verzoeken aan de Commissie, door u voorgezeten, bijgaande mededeeling te willen doen, welke ik, met dezelfde post, aan den Heer Voorzitter der Commissie van de Kamer stuur en die de formules inhoudt waarbij de Regeering, daar deze ze als het meest geschikt beschouwt om de noodige meerderheid te bekomen, zich aansluit.

Gelief, Mijnheer de Voorzitter, de uitdrukking mijner hoogachting te aanvaarden.

A. BEERNAERT.

Brussel, 31 December 1892.

*Den Heere Voorzitter van de Commissie der Kamer
van Volksvertegenwoordigers tot herziening der
Grondwet.*

MIJNHEER DE VOORZITTER,

Na de beraadslagingen over de grondwetsherziening gehoord te hebben, welke in de Commissie der Kamer alsmede in die van den Senaat plaats hadden, was het de plicht der Regeering de formules op te sporen en aan te duiden die haar het meest in staat schenen om de noodige meerderheid te verwerven. Daartoe strekken de hierachterstaande voorstellen, welke ik de eer heb u te verzoeken aan de Commissie te onderwerpen.

In de verschillende punten wijken zij af van onze persoonlijke zienswijze; maar, zooals ik de eer had u in de maand Maart 1871 te schrijven, de gewichtige en moeilijke taak der herziening van de Grondwet kan geen goeden uitslag opleveren zonder eenen oprechten geest van verzoening, en daarvan moet de Regeering het voorbeeld geven.

Kiesrecht.

Zooals men weet, is de Regeering van oordeel dat de grondslagen van het kiesrecht door de Grondwet moeten bepaald worden. Dit zegt niet dat men die grondslagen als onveranderlijk moet aannemen.

Maar als de openbare denkwijze eenige verandering van stelsel schijnt te eischen, is het raadzaam dat er slechts uitspraak gedaan worde door vergaderingen die daartoe werden aangesteld door het opzettelijk daarover geraadpleegde kiezerskorps. De ontbinding der Kamers, in dat geval door de Grondwet voorgeschreven, is veel minder een hinderpaal dan een waarborg voor het volk.

Van eenen anderen kant denken wij dat de Grondwet aan de kieswet zekere vrijheid moet overlaten en aan haar de zorg dient op te dragen om

vraagstukken van bijkomenden aard te regelen, zelfs al moest de oplossing die men er aan geeft zekeren invloed op het getal kiezers hebben.

In geen enkel kiesstelsel wordt het stemrecht aan allen toevertrouwd: alle stelsels leggen zekere voorwaarden op of eischen zekere waarborgen. Er bestaat alleen verschil omtrent het getal der uitgesloten.

Om een zeer algemeen stemrecht aan te nemen, volgens eene der formules welke men algemeen stemrecht noemt, zou men het eens moeten kunnen worden over het verschil van waarde, aan de uitgebrachte stemmen toe te kennen, volgens de persoonlijke waarde of den maatschappelijken stand van hen die geroepen zouden worden die stemmen uit te brengen.

Dat rechtvaardig denkbeeld vindt men in den grond van verschillende der aangeboden en in de Commissie verdedigde stelsels, maar het schijnt onmogelijk eene formule te vinden die thans de noodige meerderheid erlangen zou.

Derhalve moet men, het kiezerskorps aanzienlijk uitbreidende, een minimum van waarborg eischen; en wij zijn van oordeel dat men dien waarborg behoort te vragen aan zekeren graad van onafhankelijkheid of wel aan een minimum van kundigheid.

Er zouden twee verschillende grondslagen wezen: van den eenen kant een betrekkelijke welstand, blijkende hetzij uit een klein eigendom, hetzij — wat den voornaamsten bewoner betreft, — uit eene voldoende woning; van den anderen kant, zekere bekwaamheid, vastgesteld door een diploma van hooger onderwijs of een getuigschrift vaststellende dat men zijne humaniora deed, zooniet een examen, waarvan het minimum zou kunnen beperkt worden tot de kennis van de eerste beginselen.

Nog niet lang geleden, wilde zelfs de vooruitstrevende partij het kiesrecht maar toekennen aan personen die kunnen lezen en schrijven.

De kieswet zou wellicht niet veel meer moeten eischen, en aldus zouden talrijke burgers het kiesrecht kunnen uitoefenen, zonder het bewijs van hoe genaamd welk onderricht te moeten leveren. De voorgestelde formule betreffende de bewoning zou als 't ware het stemrecht verzekeren aan ieder niet behoeftig familiehoofd, en de afschaffing van den cijns zou alle verkeerde handelingen van wetgevers of anderen aard verijdelen, waardoor men thans het getal kiezers vermeerderen of verminderen kan.

Niets is noodzakelijker dan ons nieuw kiesstelsel, wat het ook wezen moge, tegen bedrog te vrijwaren. Daarin zou de wet moeten voorzien door het bepalen zoowel van de regelen bij welke de waarde van eigendommen en woningen vastgesteld zou worden volgens eene verhouding, die men op gezette tijden zou berekenen, tusschen het kadastraal inkomen en de gemiddelde opbrengst van openbare verkooping, als van de op voorhand bepaalde voorwaarden waarin het kadastraal inkomen, voor de bij verschillende gedeelten bewoonde eigendommen, verdeeld zou worden, en van de te volgen regelen voor de bepaling der omkringen.

Aldus zou men de thans al te talrijke kuiperijen en betwistingen vermijden die het werk der hoven van beroep zoo verzwaren.

De waarde der woningen die vermoeden doet dat de bewoner voldoende onafhankelijkheid geniet, moet noodzakelijk verschillen volgens het belang der gemeenten, vermits die waarde daar zeer uiteenlopend is en in de steden het gedeelte van het inkomen dat men aan huisvesting geven moet, betrekkelijk veel aanzienlijker is. Voor de landelijke woningen ware het redematig geweest op bijkomende wijze rekening te houden met de belangrijkheid en de waarde van den daarvan afhangenden grond, aangezien dat daarin voor den landbouwer de broodwinning, de eigenlijke werkplaats gelegen is.

Wanneer de Regeering voorstelt zulks niet te doen, en wanneer zij het verschil van waarde tusschen de woningen in stad en ten plattelande vermindert tot lagere cijfers dan die welke zouden voortgesproten zijn uit de algemeenmaking van den tegenwoordigen cijns voor de gemeenteverkiezingen, levert zij het onbetwistbaar blijk van haren oprechten wensch om de verstandhouding tusschen de partijen te verwezenlijken.

Voor al in de laatste tijden, hebben vele weldenkende lieden zich over twee nieuwigheden bekommerd. Ten eerste, de volksvertegenwoordiging zou niet meer uitsluitend aan de meerderheid behooren; ten andere, zouden de kiezers verdeeld worden in kiescolleges, niet meer volgens het toeval der woning, maar volgens de maatschappelijke groepen waartoe zij behooren en de belangen die daaruit voortvloeien.

De Regeering is van oordeel dat de Grondwet noch de eene noch de andere hervorming belemmeren mag, en dat is dan ook de reden der voorgestelde wijzigingen aan den tekst van artikelen 48 en 54.

Integendeel vragen wij dat de Grondwet zelve de stemming verplichtend make, en, als een gevolg daarvan, de stemming in de gemeente, behoudens wettige uitzondering voor al te onbeduidende gemeenten.

Kiezer zijn is een ambt vervullen; men vervult het in 't belang der samenleving, en het mag niet meer veroorloofd zijn zich daarvan te onthouden dan wanneer het den krijgsdienst, de deelneming aan rechtsbedeeling, enz., betreft.

Artikel 52 brengt de vergelding toegekend aan de leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers overeen met ons muntstelsel en bepaalt het tot een onveranderlijk cijfer voor ieder jaar. Het schijnt redematig enkel de helft der vergoeding te verleen aan de volksvertegenwoordigers die in de stad of in de voorsteden der stad wonen waar de zitting wordt gehouden. Daarenboven zou de wet zulk vrij vervoer kunnen toestaan, als raadzaam zou voorkomen, op de spoorwegen van den Staat.

Senaat.

De meerderheid der leden van beide commissiën heeft zich genit ten voordeele van een eenig kiezerskorps, behalve wat den ouderdom der kiezers betreft, welke ouderdom hooger zou wezen voor de senaatsverkiezingen. Die denkwijze deelt de Regeering en zij stelt voor den ouderdom der kiezers voor den Senaat, alsmede die voor de kiesbaarheid, op 35 jaar te bepalen.

De voorwaarden waarvan heden de kiesbaarheid afhangt, zouden overigens uitgebreid worden, zoowel door de verlaging der thans vereischte voorwaarden van fortuin, als door het instellen van verschillende nieuwe soorten van kiesbaren, aangeduid uithoofde van de aanzienlijke betrekking of den hooger en maatschappelijke stand die zij bekleeden of bekleed hebben. In strijd met het gevoel van beide commissiën, acht het de Regeering verkieslijk aan de wet het bepalen dier ambten en standen over te laten.

ART. 1 en 4bis. — De thans bestaande tekst wordt maar gewijzigd door de onnoodig te rechtvaardigen weglating der vermelding van betrekkingen van Luxemburg met den Duitschen Bond.

Het scheen ons beter een bijzonder artikel te maken voor het mogelijk aanwerven van koloniën.

Artikel 36 drukt het voorstel uit van den heer de Hemptinne, waarbij de Regeering zich heeft aangesloten en dat door de Wetgeving gunstig werd bejegend.

Artikel 58 geeft aan al de Belgische Prinsen het recht om in den Senaat zitting te hebben, welk recht de Grondwet thans alleen aan den vermoedelijken troonopvolger toekent.

ARTIKEL 60. — De Prinsen, die door hunne geboorte voor de Kroon zijn bestemd, hebben, uit hoofde van dat recht zelf, bijzondere plichten jegens het land te vervullen. Hun huwelijk kan, in meer dan een opzicht, staatkundige gevolgen te weeg brengen. Derhalve schijnt het billijk dat zij onverschillig op welken ouderdom, de toestemming moeten verkrijgen van hunnen vader en de instemming van het hoofd der Koninklijke Familie.

Eindelijk, artikel 61 neemt eenvoudig eene dubbelzinnigheid weg, waaroemtrent bij niemand twijfel bestaan kan.

Ik verzoek u, Mijnheer de Voorzitter, de verzekering mijner hoogachting te aanvaarden.

A. BEERNAERT.

VOORSTELLEN

ARTIKEL ÉÉN.

België is verdeeld in negen provinciën : Antwerpen, Brabant, West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Henegouw, Luik, Limburg, Luxemburg en Namen.

De wet mag, zoo noodig, het grondgebied in een grooter getal provinciën verdeelen.

ARTIKEL 3bis.

De koloniën of overzeesche bezittingen welke België mocht verwerven, zouden door afzonderlijke wetten beheerd worden.

ARTIKEL 36.

Hij die, lid zijnde van eene der beide Kamers, door de Regeering tot eenig ander bezoldigd ambt dan dat van Minister benoemd wordt en het aanvaardt, houdt onmiddellijk op deel uit te maken van de vergadering en herneemt de uitoefening van zijn mandaat eerst na eene nieuwe verkiezing.

ARTIKEL 47.

De afgevaardigden voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers worden rechtstreeks verkozen door de burgers aan wie de kieswet het stemrecht toekent, die den ouderdom van 25 jaar hebben bereikt en, sedert ten minste één jaar, in dezelfde gemeente of in denzelfden omkring metterwoon zijn gevestigd.

De stemming is verplichtend. Zij geschiedt in de gemeente, behoudens de uitzonderingen door de wet te bepalen.

ARTIKEL 47bis.

Mogen alleen toegelaten worden om deel uit te maken van het kiezerskorps :

1° De eigenaars van onroerende goederen die eene waarde hebben van ten minste 2,000 frank ;

2° Zij die, sedert ten minste één jaar, in hoedanigheid van voornaamsten bewoner, een huis of een gedeelte van een huis bewonen van eene door de wet te bepalen minima-waarde; deze mag niet zijn :

— Minder dan 2,400 frank noch meer dan 4,800 frank in de omkringen bevattende meer dan 20,000 zielen ;

— Minder dan 1,800 frank noch meer dan 3,000 frank in de omkringen bevattende, 3,000 tot 20,000 zielen ;

— Minder dan 1,200 frank noch meer dan 2,400 frank in de andere gevallen ;

3° De houders van een diploma van hooger onderwijs of van een naar luid der wet gewaarmerkt getuigschrift vaststellende dat men een volledige leergang van humaniora heeft gevolgd, zonder onderscheid tusschen openbare en vrije onderwijsgestichten ;

4° Zij die, hunne meerderjarigheid bereikt hebbende, met bijval een door de wet te bepalen examen afleggen, loopende ten minste over het lezen, het schrijven en de eerste beginselen der rekenkunde.

De wet regelt de wijze waarop de waarde der eigendommen en woningen vastgesteld wordt, op grond van 't kadastraal inkomen, de onderverdeling van de waarde voor de bij gedeelten bewoonde huizen en de bepaling der omkringen.

ARTIKEL 48.

De verkiezingen geschieden bij zoodanige afdeelingen als de wet bepaalt.

ARTIKEL 52.

De leden der Kamer van Volksvertegenwoordigers genieten eene jaarlijksche vergelding van 4,000 frank, wat ook de duur van den zittijd zij. Die vergelding wordt op de helft gebracht voor hen die in de stad of in de voorsteden der stad wonen, waar de Kamer zitting houdt.

ARTIKEL 53.

De Senaat wordt verkozen door dezelfde kiezers als de Kamer van Volksvertegenwoordigers, doch zij moeten tot den ouderdom van ten volle 35 jaar gekomen zijn. De stemming is verplichtend. Zij geschiedt in de gemeente, behoudens de uitzonderingen door de wet te bepalen.

ARTIKEL 54.

De Senaat is samengesteld uit een getal leden dat gelijk staat met ten minste de helft of ten hoogste de twee derden van 't getal afgevaardigden der andere Kamer.

ARTIKEL 56.

Om kiesbaar te zijn tot den Senaat moet men :

- 1° Belg zijn ;
 - 2° In België metterwoon gevestigd zijn ;
 - 3° Ten minste 35 jaar oud zijn ;
 - 4° Al zijne staatkundige en burgerlijke rechten genieten ;
 - 5° Zekere, door de wet te bepalen, hoogere betrekkingen waargenomen of maatschappelijke standen bekleed hebben, ofwel eigenaar zijn van onroerende goederen in België gelegen en hebbende eene waarde van ten minste 500,000 frank.
- Zullen bovendien in iedere provincie kiesbaar zijn de hoogst aangeslagenen der provincie, in de verhouding van 1 op 4,000 inwoners.

ARTIKEL 58.

Op den ouderdom van 18 jaar zijn de vermoedelijke erfgenaam des Konings en de andere Belgische Prinsen der Koninklijke Familie van rechtwege lid van den Senaat. Zij hebben eerst beraadslagende stem op den ouderdom van 25 jaar.

ARTIKEL 60.

Niettemin zou de Prins, die een huwelijk zou hebben aangegaan zonder de toestemming van zijnen vader en die van het hoofd der Koninklijke Familie, vervallen verklaard zijn van zijn recht op de Kroon.

ARTIKEL 61.

Bij ontstentenis van mannelijke afstammelingen van Z. M. Leopold-Joris-Christiaan-Frederik van Saksen Coburg, mag de Koning..... benoemen.